

Elżbieta Kłosińska, Andrzej Mierzwiński, Sławomir Moździoch, Lidia Nowacka

---

Wrocław-Ołbin, ul. Jedności
Narodowej (odcinek środkowy), AZP
79-28/-

Informator Archeologiczny : badania 30, 287-288

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WROCLAW,

ul. Św. Antoniego,
ul. Kazimierza Wielkiego,
AZP 80-28/-

- miasto średniowieczne i nowożytne (poł. XIII-XX w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr. Aleksandra Limisiewicza (AKME Zdzisław Wiśniewski). Finansowane przez PROFI sp. z o.o. Pierwszy sezon badań.

Odkryto 134 obiekty archeologiczne oraz fragmentarycznie zachowaną warstwę humusu pierwotnego. Przebadano obiekty podzielić można funkcjonalnie na związane z funkcjonowaniem budynków mieszkalnych: piwnice i piwniczki oraz doły posłupowe; związane z zapatrzeniem w wodę: studnie czerpalne i wodociągowe oraz obiekty sanitarne (kloaki). Ponadto wyróżniono obiekty komunikacyjne, tj. relikty ulicy lub mostu oraz obiekty związane z zagospodarowaniem terenu.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w AKME Zdzisław Wiśniewski, PSOZ we Wrocławiu, Muzeum Archeologicznym we Wrocławiu. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Silesia Antiqua”.

Badania będą kontynuowane.

WROCLAW-Mokra, st. 1,

AZP 78-27/-

- gródek stożkowy (XIII-XIV w.)

- ślady osadnictwa nowożytnego

Ratownicze badania wykopaliskowe w trakcie budowy instalacji energetycznej, przeprowadzone w lutym przez dr. dr. Andrzeja Mierzwińskiego, Sławomira Moździocha, mgr Lidzię Nowacką (Instytut Archeologii i Etnologii PAN). Finansowane przez Zakład Energetyczny Wrocław SA. Nadzorowany wykop instalacyjny miał długość około 200 m.

Odkryto ślady osadnictwa z okresu późnego średniowiecza na terenie obecnej wsi, w promieniu kilkuset metrów na południe i zachód od gródka. Oprócz kilku fragmentów ceramiki późnośredniowiecznej i kilkudziesięciu fragmentów ceramiki nowożytnej nie stwierdzono żadnych obiektów osadniczych. Zabezpieczono także rabunkowy (archeologiczny?) wkop na obszarze samego gródka, oczyszczając i dokumentując jego profile – pozyskano kilkanaście fragmentów ceramiki późnośredniowiecznej oraz przedmiot żelazny i przedmiot kościany o nieokreślonej funkcji. Stwierdzono pozostałości dwóch faz zabudowy gródka: drewniano-glinianej (starszej) oraz w przeważającej mierze ceglanej (młodszej). Dokładniejsze datowanie tych faz wymagałoby jednak systematycznych badań wykopaliskowych. Zasypanie i dokumentacja profili wykopu zostały wykonane w ramach programu wrocławskiego Oddziału Państwowej Służby Ochrony Zabytków, mającego na celu zabezpieczanie stanowisk (grodzisk stożkowych), z których część została uszkodzona rabunkowymi wkopami.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym – Oddziale Muzeum Miejskiego we Wrocławiu. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Silesia Antiqua”.

WROCLAW-Ołbin,

ul. Jedności Narodowej
(odcinek środkowy),
AZP 79-28/-

- ślady osadnictwa z późnego średniowiecza i okresu nowożytnego (Przedmieście Odrzańskie)

Ratownicze badania wykopaliskowe podczas nadzoru wykopów pod instalację gazową, przeprowadzone w okresie od 13 lipca 1995 r. do 16 stycznia 1996 r. przez dr. Elżbietę Kłosińską, dr. Andrzeja Mierzwińskiego, dr. Sławomira Moździocha, mgr Lidzię Nowacką (Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk Oddział we Wrocławiu). Finansowane przez Przedsiębiorstwo Instalacyjno-Budowlane „Aquadukt” we Wrocławiu. Pierwszy sezon badań. Nadzorowano wykopy na odcinku ul. Jedności Narodowej pomiędzy jej zbiegiem z ul. Henryka Probusego i Skwerem Pionierów Wrocławskich. Długość ich osiągnęła 1120,5 m, przy standardowej głębokości 110 cm i szerokości 80 cm. Dla celów badawczych wykorzystano ten fakt do wykonania dodatkowego sondażu na głębokość 210 m (do poziomu stropu calca).

Zarejestrowane układy stratygraficzne oraz pozyskany materiał zabytkowy (ceramika naczyńowa i budowlana, kafle, fajki, przedmioty metalowe, odpady, półsurowiec i wyroby kościane, rogowe, drewniane, skórzane oraz szklane, tkaniny, muszle, żuzle) obejmują okres od XVI lub schyłku XV po XIX w. Ukazują one kolejne fazy renowacji traktu drogowego wiodącego na Oleśnicę, usytuowanego na grobli, który z czasem zmienił się w ciąg uliczny (dawna Matthiasstraße). Pośrednio dokumentują również zmiany w funkcji i zabudowie środkowego Ołbina. Za najstarszy poziom osadniczy należy uznać warstwę piasku ilastego, silnie nasyconą mierzwą (poziom 120-170 cm), uchwyconą na odcinku między ulicami Henryka Pobożnego i J. Niemcewicza. Zalega ona na ilastych nawarstwieńcach calcowych

uchwyconych we wkopie sondażowym. Jest to strefa, w której znajdował się pierwotnie staw (ukazywany na najwcześniejszych widokach). Odkryty materiał zabytkowy ma charakter odpadkowy, bo dominują w nim szczątki organiczne, zwłaszcza kości zwierzęce. Może to stanowić potwierdzenie informacji o funkcjonowaniu na środkowym Olbinie dołów śmietniskowych, do których wywożono do 1526 r. mierzwę z miasta. Jednym z nich był zapewne wspomniany staw. Uchwycono również wyraźną sekwencję najmłodszych nawarstwień, pomijając oczywiście te, które związane są z obecną konstrukcją jezdni i chodników. Odpowiadają one pracom urbanistycznym, rozbiórkowym i budowlanym, które można synchronizować z procesami osadniczymi dokonującymi się na środkowym Olbinie w XIX w. (po pożarze z 1806 r. poświadczonym w uchwyconych nawarstwieńcach), a poprzedzającymi istniejącą do dziś zabudowę sięgającą początkami schyłku tego stulecia.

Trudniej jest orzekać o pozycji chronologicznej czy osadzeniu historycznym innych warstw niwelacyjnych (pozbawionych treści kulturowej) lub niwelacyjno-rozbiórkowych. Niewątpliwie znaczący udział w powstaniu sekwencji tych nawarstwień miały prace podejmowane po wojnie trzydziestoletniej, a następnie po roku 1711, gdy rozpatrywany rejon miasta został rozparcelowany, a działki rozsprzedane. Najciekawsza jest sekwencja przegłębionych warstw wraz z zamykającym ją od góry poziomem bruku z kamieni polnych, o szerokości 16 m, uchwycona po wschodniej stronie jezdni, naprzeciw wylotu ulicy Olbińskiej. Nie osiągnięto niestety spagu tego układu stratygraficznego. Konfrontacja z widokami miasta z różnych okresów pozwala upatrywać w tym miejscu, czyli w rejonie rozwidlenia szlaków na Oleśnicę i Trzebnicę, zejścia z gościńca do starszej przeprawy przez Odrę. W XVII w. nabrała ona lokalnego znaczenia. Jeszcze do schyłku XIX w., zanim wzniesiono kamienice, uchwycone zejście ku rzece z traktu ulicznego wyznaczało zasięg strefy zabudowanej. Poza tymi elementami poziomej stratygrafii traktu drogowo-ulicznego w kilku miejscach wystąpiły w obecnej strefie jezdni i chodnika fragmenty konstrukcji ceglanych, wskazując na mniejszą szerokość i nieco inny przebieg ulicy pod obecną fazą jej zabudowy, pochodzącą ze schyłku XIX w. Wyraźnym dowodem na przesunięcie i wyprostowanie biegu ulicy jest również charakter nawarstwień na odcinku pomiędzy skrzyżowaniem z ulicami J. Kilińskiego i J. Niemcewicza a wylotem ul. Henryka Probusa. Nie odnotowano tak już wszechobecnej w pozostałej strefie sekwencji stratygraficznej tworzonej przez starszy bruk uliczny (ulożony z kamieni polnych u schyłku XIX w.) i podścielającej go warstwy silnie nasyczonej pyłem ceglany (poziom rozbiórkowy zabudowy z drugiej połowy XIX w.). W zamian występuje tam pod obecną konstrukcją jezdni miększy pokład piasków ilastych, pozbawionych treści kulturowej. Zostały one nawiezione w celu podwyższenia terenu do wysokości nawierzchni dotychczasowej jezdni, narastającej na średniowiecznej grobli. Natomiast ukierunkowanie starszego bruku wskazuje, iż dawny trakt biegł na omawianym odcinku ul. Jedności Narodowej przez działki budowlane usytuowane przy jej zachodniej pierzei.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym – Oddziale Muzeum Miejskiego Wrocławia. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Silesia Antiqua”.
Badania zakończono.

WROCLAW-Stare Miasto,
AZP 80-28/-

miasto średniowieczne i nowożytne (XV-XX w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w okresie od października do listopada przez dr. Aleksandra Limisiewicza (AKME Zdzisław Wiśniewski). Finansowane przez Parkingi Miejskie SA. Drugi sezon badań. Przebadano powierzchnię 3750 m².

W wyniku kontynuacji badań archeologicznych z 1994 r. odkryto kolejnych 9 obiektów archeologicznych, z których większość okazała się kloakami. Na szczególną uwagę zasługuje uchwycenie północnego fragmentu fosy miejskiej (Czarnej Otawy).

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Parkingi Miejskie SA, AKME Zdzisław Wiśniewski, PSOZ we Wrocławiu, Muzeum Archeologicznym we Wrocławiu. Wyniki badań zostaną opublikowane w „Silesia Antiqua”, t. 39. Badania będą kontynuowane.

Zagórze, st. 2,
gm. Niepołomice,
woj. krakowskie

patrz: wczesne średniowiecze